

Arkivnr: 2017/15772-6
Saksbehandlar: Vigdis Robak Bjørge

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for miljø og samferdsel		06.06.2018
Fylkesutvalet		21.06.2018

Lokale båtruter i Osterfjorden og Geitanger-Knappskog

Samandrag

Fylkesrådmannen legg med dette fram ei sak til orientering, som oppfølging av fylkestingsvedtak i desember knytt til budsjett 2018. Fylkestinget ber der om ein heilskapleg gjennomgang av dei lokale båtrutene i Osterfjorden og Geitanger-Knappskog, samt avklaring av om det er fylkeskommunen sitt ansvar å drifte rutene eller om det kan løysast i eit eventuelt spleiselag med kommunane.

Fylkesrådmannen er i dialog med kommunane om å finne moglege løysingar for framtidig drift. Det er behov for noko meir tid til naudsynte lokale prosessar. Saka presenterer difor ikkje konkrete anbefalingar, men skisserer moglege løysingar som har vore drøfta med kommunane. Fylkesrådmannen vil snarast råd komme attende med ny sak med innstilling om anbefalt løysing. Ut frå fylkesrådmannen si vurdering vil det vere ei føremon at ei slik løysing inneber at kommunane står for transportkjøpet og definerer tilbodet, og der fylkeskommunen kan løyve tilskott til drifta.

Økonomi: Saka omhandlar moglege framtidige finansieringsbehov for drift av mindre båtruter.

Klima: Framtidige løysingar for båttilbodet kan ha innverknad på klimaet.

Folkehelse: Framtidige løysingar for båttilbodet kan ha indirekte effekt på folkehelse.

Regional planstrategi: Saka har tilknytning til Regional Transportplan og Kollektivstrategi for Hordaland

Forslag til innstilling

Fylkesutvalet tek saka om lokale båtruter i Osterfjorden og Geitanger-Knappskog til orientering. Fylkesrådmannen vert å komme attende med ny sak med anbefalte løysingar.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Håkon Rasmussen
fylkesdirektør samferdsel

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg1 : Referat frå møte med kommunane Osterøy, Vaksdal og Lindås

Vedlegg 2: Referat frå møte med Fjell kommune

Fylkesrådmannen, 18.05.2018

Bakgrunn

Fylkestinget gjorde følgjande vedtak i samband med budsjetthandsaminga i desember 2018:

Fylkestinget bed rådmannen våren 2018 leggja fram ei sak med ein heilskapleg gjennomgang av den lokale båtruta i Osterfjorden og ruta Geitanger-Knappskog. Fylkestinget bed rådmannen avklare om det er eit fylkeskommunalt ansvar å drive båttilbodet, eller om det kan løysast i eit evt spleiselag mellom fylkeskommunen og dei relevante kommunane. Fylkestinget legg til grunn at desse lokalsamfunna også i framtida må sikrast eit tenleg transporttilbod.

Fylkesrådmannen legg med dette fram ei sak der ein gjer greie for tilbod, trafikkgrunnlag og økonomiske høve for dei to båtrutene, og om fylkeskommunen sitt ansvar for slike båtruter. Vidare vert det gjort greie for dialogen med kommunane om saka, og moglege løysingar for framtidig drift.

Om Osterfjordruta

Tilbod og passasjergrunnlag

Båtruta betener kommunane Vaksdal, Osterøy og Lindås med 20 stopp langs Osterfjorden og Veafjorden mellom Stamnes, Vikanes og Tyssebotn. Tilbodet utgjer ei dagleg bestillingsrute alle dagar med unnatak av torsdag. I tillegg er det mogleg å bestille båttransport utanom dei oppsette tidene.

Tyssebotnen - Vikanes - Stamnes,

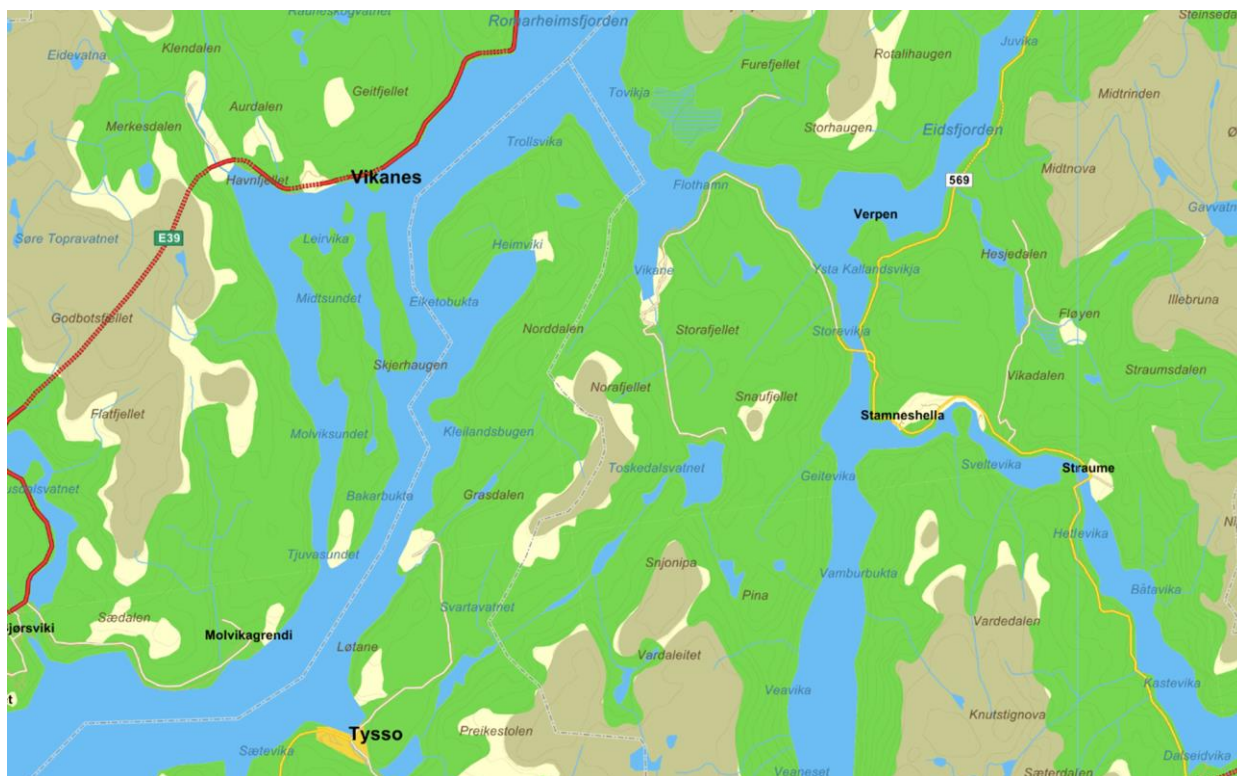
Stoppestader	mandag	onsdag	lørdag	søndag	Stoppestader	fredag
Stamnes	14,15 -X (1)	14,15 -X (1)		18,50 - X (1)	Vikanes	14,50/15,40-X (1)
Solarås	X	X		X	Tyssebotnen	16,00 -X (1)
Kalvik	X	X		X	Furnes	16,15
Kvamme	14,20 -	14,2		18,45 - X	Stokken	16,15
Kårstø	X	X		X	Padøy	16,25
Bukkestein	14,25	14,25		18,40 - X	Heimvik	16,35
Vedå kai	X	X		18,30 -X	Vikanes	16,45
Vedå ytre	X	X		X	Toen	16,50 -
Simmenes	X	X		X	Elvik	X
Mellesdal	14,45	14,45	X	18.00/19,05 - X	Steinbogen	X
Gammersvik	X	X	X	18,10/19,15 - X	Gammersvik	X
Steinbogen	X	X	X	17,50/19,15 - X	Mellesdal	18,15
Elvik	X	X	X	19,15 - X	Simmenes	X
Vikanes	15,00,/1540 X (1)	15,00/15,40 X (1)	11,00 - (1)	19,30 - X.	Stamnes	17,30 -(1)
Toen	15,05/15,45	15,05/15,45	11,05	X	Solarås	X
Heimvik	15,15/15,55	15,15/15,55	11,15	X	Kalvik	X
Padøy	15,25/16,05	15,25/16,05	11,25	X	Kvamme	17,40 -
Stokken	15,30/16,10	15,30/16,10	11,30 -	X	Kårstø	X
Furnes	15,30/16,15	15,30/16,10	11,30 .	X	Bukkestein	17,45
Tyssebotnen	16,30 -X (1)	16,30 -X (1)	X	X	Vedå kai	X
				X	Vedå ytre	X
					Vikanes	18,30 -X (1)

Postrute mandag - onsdag - fredag + lørdag frå Vikanes

X - stoppar ved behov

(1) Korrespondanse med buss

Det er i dag 21 fastbuande knytt til ruta – tre i Lindås, ni i Vaksdal og ni i Osterøy kommune. Ruta vert og nytta til transport til og frå fritidsbustader. I inneverande skuleår har det vore ein vgs elev med rett på skuleskyss og som har nytta ruta ved behov. I følge operatør er det ingen faste reisande som nyttar ruta.

Ruta betener ei lang strekning langs Osterfjorden og Veafjorden. På vinteren vert dagens fartøy nytta til å bryte opp isen dersom delar av fjorden vert islagt. Kai- og tilkomstilhøva er varierende.

Passasjertal, rapportert frå operatør, for perioden 2014-2017 viser relativt stabile tal totalt per år. Det er sesongvariasjonar gjennom året, der juli månad peikar seg ut med flest reisande.

	2014	2015	2016	2017
Januar	109	145	121	149
Februar	68	153	109	124
Mars	99	241	236	102
April	175	313	161	229
Mai	120	177	141	125
Juni	159	251	138	235
Juli	324	340	307	302
August	210	184	91	174
September	173	141	135	170
Oktober	248	186	233	225
November	227	157	229	221
Desember	181	161	140	178
Total	2093	2449	2041	2234

Avtale og økonomi

Fylkeskommunen har avtale med Johannes Padøy om drift av båtruta i Osterfjorden. Dagens operatør har hatt avtale med fylkeskommunen sidan 80-talet, og inneverande avtale er inngått i 2007 for ti år. Avtalen er forlenga ut året 2018. Ei vidare forlenging av avtalen er ikkje mogleg av omsyn til lov om offentlege anskaffingar.

Operatør har opplyst om eigne avtalar med Helse Bergen om pasientskyss, Posten, BiR og dyrlege, samt at kommunen leiger båten til befaringar og liknande.

Avtalen mellom fylkeskommunen og operatør inneber ein årleg kostnad for fylkeskommunen på 1,3 mill. kr. I 2017 utgjorde det fylkeskommunale tilskottet kr 582 kr per passasjer med ruta. Billettinntektene tilkjem operatør. Rekneskapa for 2017 viser totale inntekter på nærare 1,8 mill. kr. Totale driftskostnader er oppgitt til 1,14 mill. kr, og eit årsresultat på ca. 614 000 kr. Årsresultatet for dei to føregåande åra viser omlag 430 000 kr og 480 000 kr.

Om båtruta Geitanger-Knappskog

Tilbod og passasjergrunnlag

Båtruta betener øya Geitanger i Fjell kommune og utgjer ei strekning på 1 km mellom Knappskog kai og Geitanger kai. Tilbodet er i hovudsak bestillingsruter kvar dag heile veka, samt 1-2 faste avgangar fredag-søndag avhengig om det er sommar- eller vinterrute.

Sommarrute (01.05-30.09.2017):

- 3 moglege bestillingsruter tur/retur, man – onsdag
- 2 moglege bestillingsruter tur/retur, torsdag
- 2 faste avgangar og 1 mogleg bestillingsrute tur/retur, fredag
- 1 fast avgang og 1 mogleg bestillingsrute tur/retur, laurdag og søndag

Vinterrute (01.10.16–30.04.2018):

- 3 moglege bestillingsruter tur/retur, man – onsdag
- 2 moglege bestillingsruter tur/retur, torsdag
- 1 fast avgang og 1 mogleg bestillingsrute tur/retur, fredag
- 1 mogleg bestillingstur tur/retur, laurdag og søndag

Det er i dag 5 fastbuande personar på Geitanger, samt fleire med fritidsbustader på øya. I følgje operatør er det 1-2 faste reisande med ruta. Fleire nyttar eigne båtar for å komme seg til og frå øya. Det vert ikkje utført skuleskyss.

Passasjertala viser mellom 78 og 289 passasjerar per månad i 2017. Også denne ruta har store sesongvariasjonar, med flest reisande i tilknytning til ferietid. Dei siste tre åra har reisetala totalt per år vore relativt stabile – mellom 2229 og 2062 passasjerar.

	2015	2016	2017
<i>Januar</i>	138	92	182
<i>Februar</i>	107	93	131
<i>Mars</i>	172	227	149
<i>April</i>	194	113	262
<i>Mai</i>	221	237	206
<i>Juni</i>	307	210	211
<i>Juli</i>	301	325	289
<i>August</i>	282	179	190
<i>September</i>	155	149	110
<i>Oktober</i>	143	153	165
<i>November</i>	101	119	78
<i>Desember</i>	108	144	89
<i>Total</i>	2229	2041	2062

Avtale og økonomi

Inneverande avtale med dagens løyvehavar, Geitanger Transport AS, vart inngått i juni 2008 for 10 år. Avtalen er forlenga ut året, men det vil ikkje vere høve til å forlengje avtalen ut over dette av omsyn til lov om offentlege anskaffingar.

Operatør har opplyst om eigne avtaler med FjellVar AS og Posten, samt bestillingar frå BKK, kommunen og andre.

Fylkeskommunen løyver eitt årleg tilskott på 430 000 kr. For 2017 utgjorde det fylkeskommunale tilskottet kr 209 per passasjer. Billettinntektene tilkjem operatør. Rekneskapen for 2016 viser totale driftskostnader på ca. 390 000 kr og totale driftsinntekter på ca. 520 000 kr. Årsresultatet i 2016 var på ca. 86 000 kr, om lag som i 2015. Skyss har ikkje motteke rekneskapen for 2017.

Fylkeskommunen sitt ansvar

Fylkeskommunen har som kjent ansvar for å utføre skuleskyss i samsvar med Opplæringslova. I det ligg å sørge for transport når skuletransportbehovet faktisk er der for den/dei elevane det gjeld, det vil seie for dei aktuelle skuledagane og tidspunkt på dagen knytt til skulestart og –slutt. Skuleskyss kan utførast med såkalla forsyrtarskyss, der fylkeskommunen etter avtale gir kompensasjon til føresette for eigentransport av skuleelev. Slike avtalar er det eksempel på i Hordaland i dag.

Kollektivstrategi for Hordaland gir overordna føringar for prioritering av tilbudsutvikling og bruk av kollektivmidlane. Det er ikkje nedfelt ein minstestandard for kollektivtilbodet i fylket. Marknadsgrunnlag, reisebehov og økonomi må vurderast både særskilt for dei enkelte områda, men og i ein heilskap ut frå kor kollektivmidlane bør prioriterast. Det ligg ingen særskilde føringar for kollektivtransporten sin rolle for til dømes å oppretthalde busetnad eller halde i hevd kulturlandskap langs fjord og kyst.

Trafikkplan båt Hordaland, vedteken i fylkesutvalet i november 2017, viser til at øyar og veglause stader i tilknytning til sjø, med svær få busette, ikkje automatisk vil utløyse eit båttilbod med fylkeskommunalt tilskott. Også kommunane kan ta ansvar for at grunnleggjande transportoppgåver vert utført. Andre offentlege oppgåver som båttransport vil kunne dekke er postlevering, renovasjon, brannvern, helsetenester i heimen, ambulanse og pasienttransport. Offentleg betalt transport bør i slike tilfelle samordnast med tanke på tilbod og finansiering.

I vedtaket knytt til Trafikkplan båt heiter det at «Mindre båttruter med svært lågt passasjergrunnlag bør justerast etter trafikkgrunnlaget, og vurderast med omsyn til grunnlag for konkurranseutsetjing, eventuelt eigne avtalar».

Dialog med kommunane

Skyss har hatt møter med alle kommunane, der ein har lagt fram faktainformasjon om rutene og drøfta moglege løysingar og vidare framdrift i saka. Frå kommunane rundt Osterfjorden stilte rådmenn samt ordførar i Osterøy kommune. Frå Fjell kommune deltok administrasjonen ved eigedomssjefen og samferdselsleiar. Referat frå møta ligg ved saka.

Kommunane har bedt om meir tid til naudsynte lokale prosessar, og vil komme attende med tidsplan for dette. Dei er gjort kjende med at avtalane ikkje kan forlengast ut over 2018, og at det hastar med ei avklaring om kommunane si vidare rolle med omsyn til finansiering og ansvar.

Vaksdal kommune har meldt tilbake om at kommunestyret er orientert om saka og at saka vil bli drøfta vidare i formannskapet i juni. Fjell kommune har drøfta saka i politisk leiing, og gitt signal om interesse for ei delt finansieringsløyving ut 2019. Dei andre kommunane har ikkje gitt tilbakemelding per d.d..

Ordførarane i Vaksdal, Osterøy og Lindås kommune har i brev til fylkesrådmannen bedt om svar på følgjande spørsmål:

- Kva overordna ansvar har fylkeskommunen for å sikra og finansiera eit samla transporttilbod til innbyggjarane mellom våre tre kommunar?
- Kva administrative vurderingar har fylkesrådmannen gjort med omsyn til at ei nedlegging av transporttilbodet i praksis kan føra til ei styrt avfolking av dette området i Osterfjorden/ Veafjorden og kva politiske vedtak, føringar eller signal ligg til grunn for desse?
- Det er elles interessant å få ei betre forståing kva objektive kriterium som ligg til grunn for fylkeskommunen sine tilskot til ulike transporttilbod på sjø i Hordaland (ferjeruter unnateke).
- Det er òg av interesse å vita kor lenge Hordaland fylkeskommune har gjeve tilskot til denne båtuta.

I møtet med kommunane vart spørsmåla over drøfta, med grunnlag i Kollektivstrategi for Hordaland og Trafikkplan båt, referert til over.

Moglege løysingar

Som nemnt over er det ikkje mogleg å forlenge dagens avtalar om drift av båtutene. Eventuell vidare drift av båtutene må anbudsutsetjast. Det er då to moglege løysingar – anten at kommunen står for transportkjøpet eller at fylkeskommunen gjer det. Ei eventuell anbudsutlysing bør gjerast snarast råd dersom ein skal ha eit tilbod på plass frå neste år.

Dersom kommunen/-ane står som anbudsutsetjar vil det vere kommunen/-ane som definerer rutetilbodet og har ansvaret for finansieringa. Kommunen/-ane kan søkje fylkeskommunen om tilskott til medfinansiering av drifta.

Dersom fylkeskommunen tar ansvar for å anbudsutsetje kan fylkeskommunen inngå eit samarbeid med kommunen/-ane om å definere rutetilbodet og fordeling av finansieringsansvaret.

Ut frå informasjon frå andre fylkeskommunar og kollektivselskap ser ein fleire døme der kommunen står som kjøpar av transporttenester for mindre båtuter, og der fylkeskommunen løyver tilskott. Under vert det vist til tre slike døme frå våre nabofylker:

Tysvær kommune, Rogaland

- Båtute Borgøy: Betener totalt 13 fastbuande pluss fritidsbustader. Tysvær kommune overtok ansvar for drift og finansiering av tilbodet etter at behov for skuleskyss fall bort og fylkeskommunen difor trakk si finansieringa av ruta. Kommunen har sidan søkt fylkeskommunen om tilskott for drift av ruta. I 2016 vart det inngått tre-årig avtale om fylkeskommunalt tilskott på kr 300 000 per år.

Ørsta kommune, Møre og Romsdal

- Båtute i Hjørundfjorden: Betener fleire stopp langs fjorden, både fastbuande og fritidsreisande. Ørsta kommune har ansvar for drift og finansiering. Anbudsutlysing i 2017 gav årleg kontraktspris på 1,5 mill. kr. Dette er ei rein bestillingsrute, men i praksis nokre faste turar for arbeidspendlarar og skuleelevar. Fylkeskommunen løyvde i 2018 eit tilskott på 732 000 kr til ruta.

Selje kommune, Sogn og fjordane

- Lokalbåtute Selje: Kombinert turistrute og skulerute. Selje kommune kjøper transporttenester for båtuta. Totalkostnaden er omlag 800 000 kr per år. Fylkeskommunen løyver tilskott på kr 400 000.

I ei eventuell konkurranseutsetjing av dei to aktuelle båtutene må omsyn til kaianlegg og forhold kring av- og påstiging, krav til fartøy og driftsopplegg spesifiserast nærare. Eventuelle krav til miljøvenlege løysingar må og avklarast. Dette er faktorar som vil ha påverknad på kontraktkostnadane.

Vidare prosess

Fylkesrådmannen arbeider for å finne ei løysing i samråd med kommunane om fordeling av ansvar for kjøp og finansiering av framtidige båtruter i Osterfjorden og for Geitanger. Fylkesrådmannen tek utgangspunkt i vedtekne strategiar og føringar i kollektivstrategien og Trafikkplan båt. Utan ei løysing med kommunane vil det etter fylkesrådmannen si vurdering ikkje vere grunnlag for å prioritere vidare drift av rutene i fylkeskommunal regi.

Det er kommunane som best kjenner det lokale reisebehovet og som er avhengig av at dei kommunale tenester vert i varetekne. Ei løysing der kommunen/kommunane tar ansvar for å definere tilbod, bestille og finansiere rutene er difor ei føremon. Fylkeskommunen kan inngå avtale om medfinansiering.

Når det gjeld Osterfjordruta vil det vere fleire ulike løysingar for rutetilbodet enn dagens, der turane er lagt opp som heile strekningar mellom Stamnes og Tyssebotn via Vikanes. Ein kan sjå for seg kortare ruter og færre faste bestillingsruter som kan redusere driftskostnadane.

Fylkesrådmannen vil komme attende med ny sak snarast, med von om å få ei nærare avklaring om kommunane sine synspunkt og vidare roller.